

Stareavremi 19-25 februarie	19 vineri	20 sâmbătă	21 duminică	22 luni	23 marți	24 miercuri	25 joi
ziua	9°C	11°C	14°C	15°C	13°C	12°C	13°C
noaptea	2°C	1°C	1°C	2°C	3°C	2°C	4°C

Povești cu care crești...

Am intrat în ultima lună de iarnă, ba mai mult am parcurs și prima săptămână cu vreme care a alterat între ploi și frig, dar și zile frumoase și luminoase. În această perioadă, așa cum se întâmplă întotdeauna, ne simțim epuizați și streșați. Munca, grijile, boala, dezamăgirile își spun cuvântul. În această situație ne întrebăm ce se întâmplă cu noi și care ar fi soluția optimă a ieșirii din această stare.

S-a afirmat, și pe bună dreptate, că una din cauzele principale care conduc către această stare de fapt, este ruperea contactului cu natura, o uriașă carență a vieții noastre. Din fericire există soluții și acestea vin tot din sânul naturii. În fiecare din noi există o nostalgie innăscută după frumusețea mediului inconjurător. Ne place mirosul pământului reavăn și al frunzelor moarte care se aștern ca un covor pe pământ, mirosul curat de ger și zăpadă, priveliștea copacilor și a norilor care alunecă pe cer, ne place să ne ocupăm de animale și flori, dar toate aceste bucurii și trăiri ni le îngăduim foarte rar, cel mai adesea în puținele zile de vacanță. Suntem nostalgici și după frumusețea anilor care au trecut peste viața noastră, dar mai ales după anii copilăriei. Copilăria noastră a fost plină de lipsuri și interdicții, dar a fost frumoasă pentru că natura a compensat tot ceea ce ne lipsea.

Bunii mei, atât pe linie paternă, cât și maternă, s-au născut pe la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Erau mici proprietari de pământ (kisbirtokos). Ocupația de bază era cultivarea pământului și creșterea animalelor. De la ei am auzit și văzut cât respect aveau pentru sănătatea pământului, cu cât drag făceau brazdă nouă, în vederea semănatului. Mereu obțineau recolte modice, din care puteau să-și întrețină familia și surplusul să-l scoată la vânzare. Pământul era lucrat cu ajutorul cailor și al boilor pentru tracțiune, era îngreșat tradițional cu gunoi de grajd, iar tot la șapte ani câte o tarla de câteva hectare era lăsată necultivată, să se odihnească. Foarte important, culturile nu erau otrăvite cu chimicale împotriva buruienilor, ci săpate de trei ori, iar porumbul „îngropat”. Cei care au trăit la țară știu despre ce vorbesc. Părinții noștri au făcut la fel. Ne-au învățat și pe noi ce înseamnă respectul pentru sănătatea pământului. Vara ajutam și noi în gospodărie la grădină, pliveam buruienile, răream morcovii, săpam cartofii și celelalte legume.

Însă ceea ce ne plăcea cel mai mult vara era să mergem pe miriște cu porcii și cu găștele. Eram mulți copii și fiecare se străduia să vină acasă cu animalele bine hrănite. Nouă, celor din zona primăriei unde locuiam, cel mai mult ne plăcea miriștea de pe drumul Aletii și drumul Julii. Până astăzi se păstrează aceste denumiri. Iar bunicii din partea mamei aveau taniar (sălaș) aproape de Aletea. După „Trianon”, în familia mamei a avut loc o mică dramă. Granița (frontiera de stat) dintre România și Ungaria a trecut fix prin pământul bunicilor. Așa a ajuns bunicul să vorbească cu fratele său Traian, la frontieră, pentru că fratele s-a stabilit în Ungaria, unde avea și el taniar și casă în Giula.

(continuare în pag. 3)

Petru Pușcaș și Flora Otlăcan, din Pilu (Nagy Péel), 1920

Editorial

Colectivul redacțional

Limba Maternă

Anual, la data de 21 februarie, în întreaga lume este sărbătorită Ziua Internațională a Limbii Materne, cu scopul de a promova diversitatea lingvistică și culturală.

Limba maternă reprezintă unul dintre simbolurile fundamentale ale unității naționale, piatra de temelie a identității naționale, un element de bază în consolidarea unei societăți unite și puternice.

Limba maternă, limba română, ne definește cultural și spiritual, ne unește ca români indiferent de țara în care trăim și ne afirmă identitatea. Limba română este limba vorbită nu numai între granițele țării, ci și dincolo de acestea. Limba maternă transmite întotdeauna emoțiile, încărcătura care ne leagă de acasă, este o legătură prin care se păstrează identitatea etnică și lingvistică a românilor din diaspora.

Într-o lume care se confruntă cu fenomene migraționale și de globalizare complexe, problema identității individului în context lingvistic și de comunicare capătă o importanță deosebită.

Calitatea sistemului educațional, existența școlilor de limba română și învățământul de limba română în toate comunitățile pe care le avem, peste tot în lume, precum și dotarea acestora cu material didactic și îmbunătățirea fondului de carte românească existent au contribuit în mare măsură la păstrarea identității lingvistice a tinerelor generații. Promovarea folosirii limbii române în afara granițelor, munca generațiilor întregi de pedagogi, scriitori și educatori pentru educarea tinerelor generații, încurajarea interesului pentru literatură au contribuit la cultivarea limbii române, asigurându-i dezvoltarea și perpetuarea spiritului culturii românești.

Astfel, sărbătorirea limbii materne reprezintă un omagiu adus tuturor celor care, de-a lungul istoriei, au luptat pentru păstrarea și cultivarea spiritului românesc, dar și celor care continuă astăzi să vorbească și să simtă românește, fie că trăiesc între granițele țării sau la mii de kilometri de aceasta.

Nichita Stănescu spunea: „Limba română este patria mea”. Să îi prețuim și să îi apreciem așadar pe toți cei care simt și vorbesc românește, indiferent de locul în care trăiesc.

Știri de la Oficiu

Obținerea dreptului de proprietate asupra instituțiilor publice de învățământ

Dr. Ana Balint

Una dintre cele mai importante modificări legislative din anul 2020 a fost aceea prin care Adunarea Națională a modificat Legea naționalității în așa fel încât, în același timp cu transferul dreptului de administrare al unei instituții publice de învățământ, autogovernările pe țară să obțină și dreptul de proprietate a bunurilor mobile și imobile. Termenul limită de preluare este până cel târziu la începutul anului școlar următor. Dreptul de proprietate va aparține autogovernării pe țară atâta timp cât în cadrul acestor instituții se vor derula sarcini de educație publică sau până când custodele încetează să mai existe ca succesori legali. Modificarea legii intră în vigoare și pentru activele instituțiilor de învățământ public deja preluate, întrucât prevede că, după intrarea în vigoare a modificării legislative, activele trebuie transferate către autogovernarea pe țară în temeiul unui acord de încredere, gratuit, în termen de șase luni.

După modificarea legislației, am început lucrările pregătitoare în vederea obținerii acestor drepturi, am luat legătura cu toți primarii implicați, printr-o scrisoare care prezenta situația juridică și am solicitat cooperarea în acest sens. Până în data de 31 decembrie 2020, am reușit să încheiem un acord de transfer de proprietate gratuit pentru Școala Gimnazială, Școala Primară și Căminul de Elevi Românesc „Nicolae Bălcescu” și Grădinița din cartierul Orașul Mare Românesc, cu Primăria orașului Giula, astfel încât, proprietatea acestor două instituții a trecut în administrarea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Se pregătesc contracte care urmează a fi încheiate și cu celelalte municipalități.

Subvenții pentru autogovernările de naționalitate județene și locale

Fondul de subvenții *Bethlen Gábor* a făcut public pe situl său lista completă a subvențiilor acordate pe bază de activitate pentru anul 2021, pentru autogovernările de naționalitate județene și locale.

În listă se regăsesc atât cuantumul aferent pentru fiecare organizație cât și numărul de puncte acumulate. Anul acesta

punctele s-au acordat pe baza mediei aritmetice a punctelor acumulate în ultimii trei ani. Autogovernările care au fost înființate în anul 2019 au primit un quantum echivalent a 48 de puncte. Un punct valorează 24 242 Ft.

Mai jos vă prezentăm lista cu organizațiile românești, punctele și suma obținută:

Autogovernarea de Naționalitate Română pe Capitală – 63 p. – 1 527 246 Ft

Autogovernarea Județului Bichiș – 42 p. – 1 018 164 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Județul Ciongrad – 19 p. – 460 598 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Județul Pesta – 46 p. – 1 115 132 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Județul Hajdú-Bihar – 18 p. – 436 356 Ft.

Autogovernarea de Naționalitate Română din Pécs, înființată în anul 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Győr – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Budaörs – 39 p. – 945 438 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Gyál – 9 p. – 218 178 Ft.

Autogovernarea de Naționalitate Română din Mogyoród – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Monor – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Szentendre – 11 p. – 266 662 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Szigetszentmiklós – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Törökbálint – 20 p. – 484 840 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Vác – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Mátészalka – 28 p. – 678 776 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Százhalombatta – 34 p. – 824 228 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Bichișciaba – 66 p. – 1 599 972 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Bichiș – 25 p. – 606.050 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Dombegyháza – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Aletea – 26 p. – 630 292 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Giula – 78 p. – 1 890 076 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Chitighaz – 56 p. – 1 357 552 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Körösnagyharsány – 59 p. – 1 430 278 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Kötegyán – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Leucuszaz – 27 p. – 654 534 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Medgyesegyháza – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Micherechi – 88 p. – 2 133 296 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Mezöhegyes – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Orosháza – 28 p. – 678 776 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Otlaca Pustă – 31 p. – 751 502 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Bătania – 48 p. – 1 163 616 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Mezökovácsháza – 24 p. – 581 808 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Șercad – 10 p. – 242.420 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Crâstor – 41 p. – 993 922 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Múcsony – 76 p. – 1 842 392 Ft

Autogovernarea de Naționalitate Română din Belváros-Lipótváros – 67 p. – 1 624 214 Ft

(continuare în pag. 3)

MOZAIC

Coloane stranii de lumină au fost observate, recent, pe cerul nopții, în nordul Statelor Unite.

Meteorologii au explicat că nu este, totuși, nimic ciudat. Acești stâlpi de lumină se formează când atmosfera este rece și calmă, fără vânt.

Particulele de gheață rămân suspendate în aer pe verticală. Ca o oglindă uriașă, acestea reflectă lumina. Cu cât sunt mai mari cristalele de gheață, cu atât stâlpul este mai înalt, spun specialiștii.

◆◆◆

Bărbatul care a făcut prima tranzacție cunoscută din istorie cu monedă virtuală spune că nu își va cheltui bitcoinii pentru a-și cumpăra o mașină Tesla. *Hanyecz László* a cumpărat în 2010 două pizza cu 10.000 de bitcoini. Astăzi, criptomonedele cheltuite atunci ar valora 446 milioane de dolari, la actuala valoare a Bitcoin, relatează Bloomberg.

În 2010, Bitcoin valora mai puțin de un cent. Săptămâna trecută, a ajuns la un record istoric de 48.000 de dolari, după ce Tesla a anunțat că a cumpărat criptomonedă în valoare de 1,5 miliarde de dolari și că va accepta moneda digitală pentru cumpărarea de automobile.

Ceea ce diferențiază Bitcoin de o monedă obișnuită este volatilitatea. Un dolar, de exemplu, va avea aproximativ aceeași valoare mâine.

Cei mai mulți oameni tratează Bitcoin ca pe o investiție riscantă și nu ca pe un cont curent.

◆◆◆

O haită de câini vagabonzi cu blana de un albastru strălucitor a atras atenția utilizatorilor de internet din Rusia.

Fotografiile cu câinii care se plimbau prin zăpadă, în raza orașului Dzerzhinsk, la 370 de kilometri est de Moscova, au stârnit reacții diverse pe rețelele social media. În timp ce unii s-au amuzat comparând câinii cu personaje de desene animate, alții și-au arătat indignarea și îngrijorarea că viața animalelor fără stăpân ar putea fi în pericol, potrivit The Moscow Times.

Aceștia spun că, cel mai probabil, câinii au fost expuși la substanțele chimice dintr-o fabrică abandonată din apropiere, fabrică care producea plexiglas și acid cianhidric.

Câinii vagabonzi se plimbă adesea în apropierea clădirilor fabricii abandonate care încă mai păstrează substanțe chimice precum sulfatul de cupru, a declarat pentru agenția de știri RIA Novosti fostul manager al fabricii.

Autoritățile din Dzerzhinsk sunt preocupate acum de problema „câinilor albaștri” și negociază cu conducerea companiei care deține fabrica pentru permisiunea de a intra în hale și a constata dacă acolo există substanțe chimice care ar fi putut colora blana animalelor și dacă acestea reprezintă vreun pericol.

Activiștii pentru drepturile animalelor spun că, la prima vedere, câinii par să fie „într-o stare satisfăcătoare”, însă voluntarii urmează să îi prindă și să îi examineze, pentru a stabili exact ce substanță le-a colorat blana și dacă aceasta este periculoasă.

Povești cu care crești...

(urmăre din pag. 1)

În serile de iarnă, rămâneam cu gura căscată ascultând poveștile bunicilor, care își aminteau de copilăria lor, de vremurile trecute când mergeau la piață la Jula și la Șercad cu tot felul de produse. Era o viață extrem de frumoasă din câte am înțeles. În vacanță mergeam și eu după ciuperci pe „nimașu nost” (pășunea) care acum nu mai era în proprietatea noastră, iar cu găștele și porcii tot pe pământurile noastre, care acum erau ale CAP-ului (TS). Adeseori, atât iarna, cât și vara simt și acum mirosul pământului după ploaie, mirosul miriștii, amintindu-mi de copilărie și de cei care nu mai sunt.

Erau pe atunci vremuri grele, sărăcie mare, ne câștigam existența cu greu, ba mai mult bunicul din partea mamei făcuse și pușcărie pentru că nu și-a putut plăti la stat cota de produse agricole stabilită arbitrar de mai marii vremii.

Vorbeam acasă o limbă dialect pe care o foloseau oamenii de la noi, cu multe cuvinte din limba maghiară, de multe ori cuvintele fiind pocite tocmai pentru a avea farmec, iar oa-

menii se înțelegeau de minune și nici nu le păsa de limba literară. Așa că și eu cu această limbă română în dialect am crescut și niciodată nu mi-a fost rușine să o vorbesc cu cei bătrâni în special. Cred că limba pe care am învățat-o de la bunici și părinți are o dulceață și un parfum aparte care mi-a rămas la suflet toată viața.

Când am ajuns în clasa a V-a la gimnaziu, aveam o profesoară care terminase Facultatea de Limba Română de la Cluj. Cu toate că era originară din părțile noastre, folosea la catedră un limbaj literar, un limbaj îngrijit, cum era și normal. Într-una din zile, pe șoseaua care taie centrul comunei, (care nu era asfaltată atunci) era mare mizerie. Era *tynă*. Doamna profesoară fiind întrebată de cineva de ce nu merge pe trotuar (*floaștăr*), zice: – *E mare tină pe floaștăr, dar și pe toltiș*. Toți colegii auzind de întâmplare au poreclit-o (au ciufulit-o) „pițueta”.

Mie personal mi s-a întâmplat să folosesc limba literară vorbind cu mama care nu m-a înțeles. Venisem de la București, de la școală, și acolo

Ioan Pușcaș și Petru Pușcaș, 1958

m-am străduit să-mi însușesc limba română literară. Mama mi-a spus: – *Auzi tu, fătul meu, vorbește ca pă la noi, să nu rădă lumea de tine în sat. Că pă unde treabă vorbit ca domnii, vorbește, dar la noi vorbește cum se cade!*

De aceea, venind aici în Ungaria, nu am avut nici o dificultate să înțeleg graiul oamenilor care veneau la biserică, cu toate că ei aveau o rețineră să folosească graiul local. În sat și cu ocazii speciale foloseam graiul local și spre bucuria interlocutorului, înțelegeam tot ce spunea.

Din păcate lumea se schimbă, ajungând să pună preț mai mult doar pe lucrurile materiale. Profitul este la ordinea zilei. Oamenii exploatează pământul în mod sălbatic. Poluarea, așa cum spun domnii astăzi, a atins cote inimaginabile. Pământul și natura în general sunt bolnave. Toată lumea vorbește de măsuri grabnice pentru revenirea la normal, dar nimeni nu face nimic. Ce trăim fizic astăzi, este consecința faptelor noastre. Trebuie să ne trezim până nu este prea târziu!

Petru Pușcaș

Subvenții pentru autoguvernările de naționalitate județene și locale

(urmăre din pag. 2)

Autoguvernarea de Naționalitate Română din Budapesta Cartierul XI – 31 p. – 751 502 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Budapesta Cartierul XIII – 59 p. – 1 430 278 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Budapesta Cartierul XV – 52 p. – 1 260 584 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Budapesta Cartierul XVI – 59 p. – 1 430 278 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Budapesta Cartierul XVIII – 19 p. – 460 598 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Csepel – 15 p. – 363 630 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Erzsébetváros – 52 p. – 1 260 584 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Ferencváros – 56 p. – 1 357 552 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Józsefváros – 22 p. – 533 324 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Kispest – 31 p. – 751 502 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Kőbánya – 21 p. – 509 082 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Óbuda-Békásmegyér – 29 p. – 703 018 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Rákosmente – 34 p. – 824 228 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Terézváros – 0 p.
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Újpest – 0 p.
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Zugló – 42 p. – 1 018 164 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Apátfalva – 16 p. – 387 872 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Csanádpalota – 31 p. – 751 502 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Hódmezővásárhely – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Macău – 36 p. – 872 712 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Nádlaclac – 10 p. – 242 420 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Cenadul Unguresc – 39 p. – 945 438 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Seghedin – 64 p. – 1 551 488 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Bedő – 76 p. – 1 842 392 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Berekböszörmény – 2019 – 48 p. – 1 163 616 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Cheresteș – 50 p. – 1 212 100 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Debrecen – 35 p. – 848 470 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Săcal – 65 p. – 1 575 730 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Apateu – 33 p. – 799 986 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Leta Mare – 14 p. – 339 388 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Peterd – 36 p. – 872 712 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Mezősas – 38 p. – 921 196 Ft
 Autoguvernarea de Naționalitate Română din Pocei – 67 p. – 1 624 214 Ft.

Sprijin bugetar pentru activități de investiții, renovare și întreținere pentru naționalități

Scopul Guvernului Ungariei este de a reinnoi țara și de a întări națiunea. În acest demers se bazează pe naționalitățile conlocuitoare.

Având în vedere acest lucru, scopul Secretariatului de Stat pentru Naționalități și Culte al Cancelariei Primului Ministru este de a evalua, prin scoaterea la licitații a diferitelor proiecte, nevoile de finanțare ale naționalităților care trăiesc în Ungaria (bulgară, elenă, croată, polonă, germană, armeană, română, rusină, sârbă, slovacă, slovenă și ucrainiană) în domeniul infrastructurii, investiții, renovare și întreținere, precum și de a consolida întreprinderile mici și mijlocii maghiare, de a stimula economia maghiară.

Scopul subvențiilor este legat de punerea în aplicare a susținerii și dezvoltării obiectivelor culturale, de educație publică, științifică, de construire a comunității în vederea păstrării identității naționalităților.

Sprijinul bugetar poate fi acordat pentru activități ce vor avea loc în perioada **1 ianuarie 2021 – 31 decembrie 2021**.

Suma minimă care poate fi solicitată este de **500.000 Ft**.

Suma maximă care poate fi solicitată este de **2.000.000 Ft**.

În cadrul acestui apel, o organizație poate depune o cerere de finanțare.

Cererile de finanțare pot fi depuse prin intermediul platformei NIR din data de **8 februarie 2021**, data limită pentru depunerea electronică a cererilor de finanțare fiind **vineri, 12 martie 2021, ora 23.59**.

Accesarea apelului detaliat se poate face la următorul link: <https://bgazrt.hu/felhivas-egyedi-kerelem-benyujtasara-nemzetisegi-celu-beruhazasi-felujitasi-es-karbantartasi-tevekenysegek-2021-evi-koltsegvetesi-tamogatasa/>.

Slujire Arhierescă la Catedrala din Giula

În Duminica a 17-a după Rusalii (14 februarie 2021), *Preasfințitul Părinte Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, s-a aflat în mijlocul credincioșilor de la Catedrala Episcopală din Giula, unde a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă împreună cu un sobor format din părintele protosinghel *Visarion Tuderici*, părintele *Teodor Marc*, parohul Catedralei și arhidiaconul *Emanuel Văduva*.

Ca de obicei, la slujbă au participat credincioși români din oraș.

În cuvântul de învățătură, Ierarhul a vorbit despre importanța și actualitatea pildei cu vindecarea fiicei femeii cananeence, prin faptul că majoritatea credincioșilor care participă la sfintele slujbe sunt părinți care știu ce înseamnă sănătatea copiilor lor, dar și învățăturile duhovnicești ale acestei duminici sunt foarte folositoare. Astfel, în primul rând iese în evidență dragostea de mamă, indiferent din ce neam ar fi ea și credința profundă a acestei femei, care s-a adâncit prin focul încercă-

rilor prin care a trecut, dar și smerenia și răbdarea ei, prin faptul că vine înaintea lui Iisus Hristos să îi ceară ajutor și vindecare pentru fiica sa, deși știa prea bine că între evrei și celelalte neamuri din zonă nu erau prea multe legături, iar evreii se uitau cu superioritate la ceilalți. Însă dragostea de mamă o împinge să treacă peste toate reținerile ei, gândindu-se că Domnul Hristos îi va putea ajuta fata. Pe de altă parte, rămânem impresionați de răbdarea și înțelepciunea de care a dat dovadă, trecând cu ușurință peste tăcerea dintru început, din partea Domnului Hristos, dar și peste cuvintele și comparațiile pe care le face El și care i s-ar fi putut părea jignitoare. Dragostea jertfelnică și încercările vieții îl înțeleptesc pe om și îl fac să treacă mai ușor peste toate greutățile. Pe de altă parte avem de învățat din reacțiile Mântuitorului, Care fiind un cunoscător desăvârșit al inimii omului și văzând cele ce se ascund în sufletul femeii cananeence, o pune mai întâi la încercare, dar apoi îi laudă

credința și răbdarea în mod public și îi îndeplinește rugăciunea, vindecându-i fiica și alungând pe demonul care o chinuia. Așadar, Dumnezeu poartă de grijă tuturor oamenilor și îi ajută pe aceștia, acolo unde există credință puternică, smerenie sinceră și stăruință în rugăciunea către El, iar pentru ei aceste lucruri

sunt foarte importante. Dincolo de tot ceea ce societatea modernă îi poate oferi omului contemporan, credința rămâne și astăzi la fel de importantă și necesară în viața acestuia.

Rugăciunea liturgică și mai ales prezența la Sfânta Liturghie și la celelalte slujbe ale Bisericii sunt, de asemenea, lucruri foarte importante pen-

tru zidirea unei comunități ecleziale și pentru sănătatea spirituală și sufletească a celor care o compun.

În orașul Giula există două biserici românești: Catedrala Episcopală, cu hramul Sfântul Ierarh Nicolae și biserica din cartierul Giula Mică, care este închinată Sfintei Cuvioase Parascheva. **BPEORU**

Perioada Triodului

Perioada vieții liturgice care se numește TRIOD, este cuprinsă în curgerea anului bisericesc, între Duminica Vameșului și a Fariseului și Sfânta Zi a Învierii Domnului, adică perioada Postului Mare, precedată de trei săptămâni de pregătire duhovnicească. De altfel,

înlănțuirea numelor primelor patru duminici care premerg începutul propriu-zis al Păsămilor (Postului Mare) vorbește singură despre scopul acestui răgaz spiritual pregătitor.

Această perioadă de pregătire începe cu Duminica Vameșului și a Fariseului, care ne dezvă-

luie în chip minunat, ce rol are smerenia în devenirea noastră spirituală.

Duminica Fiului Risipitor revelează necuprinsul îndurării dumnezeiești, pentru toți cei ce se căiesc cu sinceritate.

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți ne vorbește despre

necruțătoarea dreptate divină și porunca trezviei (stare sufletească de veghe) necurmăte în această viață.

Duminica Izgonirii lui Adam din Rai ne vorbește despre motivul Întrupării Fiului lui Dumnezeu, dar și despre „cât de folositor este pentru firea omenească leacul postului și, iarăși, cât de rușinoasă pentru firea omenească este lăcomia și neascultarea.

Către perioada de mijloc a Sfântului și Marelui Post, Sfinții Părinți au așezat sărbătoarea închinării cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, „ca să ne îmbărbăteze și să ne sprijine, să ne aducă aminte de Patima Domnului nostru Iisus Hristos și să ne mângâie”. Dar, Sfânta Cruce este, după cuvântul imnograficului, și „pomul vieții”, fiindcă „gustul din lemnul mântuirii, am aflat mântuire din patimile păcatului”, adică viața cea neștricioasă.

Perioada TRIODULUI este cea în care ascultăm în bisericile noastre și acea neasemuită alcătuire a Sfântului Andrei Criteanul – Canonul cel Mare, amarnică tânguire a celui căzut în păcatul și pedeapsa neascultării de voia Ziditorului, dar și chemarea plină de nădejde a nemăsuratei mile a lui Dumnezeu: „Vremea este a pocăinței, vin către Tine, Făcătorul meu; ridică de la mine lanțul greu al păcatului și ca un îndurat, dă-mi iertare de greșeală”. Încrederea nezdruncinată în puterea de iertare a lui Dumnezeu îi este

dată oricărui credincios de cunoștința că Jertfa de pe Golgota este suprema dovadă a iubirii față de el a Fiului lui Dumnezeu „care m-a iubit și S-a dat pe Sine însuși pentru mine.” (Galateni 2, 20). S-a dat pe Sine, fără de păcat fiind, celor mai crunte pătimiri ale firii omenesti, robite slăbiciunii: ocărilor, scuipărilor, loviturilor cu palma și bătăilor cu pumnul, batjocoririi hainei celei roșii și cununii împletite din spini, străpungerii piroanelor și împingerii sulitei. Astfel a voit Dumnezeu să vindece rănille pricinuite de pizma diavolului făpturii Lui: Nu prin poruncă, ci prin ascultarea desăvârșită a Fiului Său, vădită în Patimile și în Crucea pe care le-a răbdat pentru noi.

Denumirea de Triod vine de la acele trei cântări pe care le au unele canoane din conținutul acestei cărți care a fost întocmită de sfinți purtători de Dumnezeu, între care amintim: *Cosma Teodor Studitul* și *Iosif Studitul*.

Însuflați de Duhul Sfânt, acești au înfățișat taina răscumpărării noastre în adevărate capodopere de imnografie liturgică, propovăduindu-ne astfel cu sporită putere adevărul credinței drept măritoare.

Prin această rânduială a Triodului se vestește și se mărturisește, într-un chip aparte, desăvârșirea răscumpărării omului cu prețul scump Sângelui Domnului Dumnezeu și Mântuitorul Iisus Hristos.

Pr. Petru Pușcaș

Centru de Acreditare Lingvistică ECL, la Giula

Centru de Acreditare Lingvistică ECL – Consorțiul European pentru dobândirea atestării de limbi moderne a Universității din Pécs, și-a deschis o nouă filială, la Giula, locația fiind Școala Generală, Liceul și Căminul de Elevi „Nicolae Bălcescu”.

Noul Centru de Acreditare Lingvistică ECL și-a deschis porțile în luna septembrie a anului 2020 și până în prezent a avut trei sesiuni de examinare. Acest centru este condus de doamna profesoară *Florentina Oltean*, profesor de limba și literatura română – limba și literatura italiană.

Dr. Maria Gurzău Czeglédi – directorul Școlii Generale, Liceului și Căminului de Elevi „Nicolae Bălcescu”

„Pornind de la citatul lui Carol cel Mare »Să cunoști o altă limbă este ca și cum ai avea încă un suflet« este de la sine înțeles cât de importantă este cunoașterea unei limbi străine. Psihologul Frank Smith afirmă că: »O limbă te va plasa pe un coridor întregă ta viață. Două limbi îți vor deschide toate ușile întâlnite«. Într-adevăr vorbirea unei limbi la ora actuală reprezintă un coridor destul de îngust dacă e să privim deschiderea Europei de azi. Școala noastră, după cum se știe, este o școală bilingvă, româno-maghiară, iar noi avem străduința de a pune accent pe predarea limbii române, dar se predau conținuturi în limba maghiară în context european. Avem cadre didactice foarte bine pregătite din diferite limbi cum sunt engleza, italiana, franceza, spaniola și germana, iar elevii noștri, aleg limba engleză, o limbă de circulație mondială. În mod opțional elevii aleg limba italiană dar au la dispoziție toate celelalte limbi enumerate mai sus. Din anul 2005 în școala noastră este obligatoriu examenul de bacalaureat la limba și literatura română plus la alte două materii, opțional, tot în limba română. Elevii care vin din România să

Prof. Florentina Oltean

Dr. Maria Gurzău Czeglédi

studieze la noi, și au cetățenie română au posibilitatea să dea examenul doar în limba română, iar din limba maghiară se dă ca limbă străină, pe când cei care au dublă cetățenie, au posibilitatea să dea examenul de bacalaureat precum cetățenii maghiari majoritari, cu cerințele aferente. Însă, ceea ce trebuie subliniat este faptul că atestat de nivel mediu în urma examenului de bacalaureat pot obține doar acei elevi care, la limba și literatura română obțin nota cinci, notă obținută de la un procent de 80%. Sunt mulți elevi care datorită unor sutimi, nu pot obține acest atestat lingvistic ceea ce pentru ei înseamnă o imensă pierdere, fapt pentru care, ne-am gândit ca, prin înființarea acestui centru lingvistic, să asigurăm și elevilor noștri posibilitatea de a obține atestate lingvistice atât la limba română cât și la alte limbi. Desigur, acest centru nu a luat ființă doar pentru a veni în ajutorul tinerilor noștri ci pentru a sta la dispoziția oricărei persoane din această regiune pentru a obține atestate lingvistice în cauză precum și pentru cei care doresc să obțină un atestat lingvistic la

limba maghiară. Fiecare atestat lingvistic valorează un anumit număr de puncte care le sunt de folosință la admiterea în facultate. Atestatul lingvistic de tip ECL este recunoscut internațional în comparație cu cel ORIGO, care este recunoscut doar pe teritoriul Ungariei.

Vă spun sincer, eu îmi doresc ca liceul nostru să aibă cât mai mulți elevi care obțin la noul sediu de atestare lingvistică cât mai multe atestate, din cât mai multe limbi. Intenționăm chiar să organizăm simulări de atestate lingvistice dedicate tinerilor noștri, să acumuleze experiență și să își cunoască cât de cât nivelul atins, înainte de a se înscrie examenul propriu-zis.”

Liceul Românesc – un loc care asigură condițiile de organizare a atestatorilor lingvistice

Pentru ca la Liceul Românesc din Giula să se înființeze o filială de acreditare lingvistică, unitatea noastră de învățământ a trebuit să îndeplinească unele condiții precum: săli de examinare spațioase, număr mare de locuri, tehnologie IT, rampă de intrare în clădire, cadre didactice examinatoare în acest domeniu. Acest centru la ora actuală se află, am putea afirma, în cel mai bun loc posibil, unde multilingvismul este la el acasă.

Florentina Oltean, profesor de limba și literatura română – limba și literatura italiană, conducătorul Centrului de Acreditare Lingvistică ECL, filiala Giula

„M-a bucurat foarte mult ideea ca acest Centru de Acreditare Lingvistică să aibă o filială în sediul școlii românești din Giula. Discutând cu doamna director *dr. Maria Gurzău Czeglédi* despre această posibilitate și cunoscându-i ambițiile, am luat imediat legătura cu Universitatea din Pécs, s-au făcut unele investigații de cauză,

am purtat tratativele necesare și iată-ne, suntem aici! Chiar și la Bichișciaba există un Centru de Acreditare Lingvistică ECL, însă acolo nu se pot da examene de atestare lingvistică pentru limba română. Noi colaborăm foarte bine cu acest centru care își are sediul la Liceul Belvárosi de unde, în caz de necesitate, profesorii examinatori de engleză ori germană vin la noi. Centrul nostru s-a deschis spre limbile de circulație internaționale precum limba engleză, germană, maghiară, dar și pe axa limbilor mici precum italiana, româna și spaniola”.

– Doamnă profesor! Având în vedere faptul că aveți o experiență vastă în desfășurarea atestatorilor lingvistice, cum ați putea descrie derularea acestora în noul centru?

– Până la ora actuală am avut trei sesiuni desfășurate aici: în luna octombrie (limba engleză și germană), decembrie (limba română) și februarie (limba engleză și germană) și pot să afirm că până acum totul s-a desfășurat în cele mai bune condiții, fără niciun fel de neplăceri, iar numărul de candidați a fost destul de mare.

– Ați amintit că ați fost cadru didactic în această școală. Ce sentiment vă cuprinde revenind în acest mediu?

– Este un fel de reîntoarcere... de ce? Probabil când omul începe să îmbătrânească se gândește de unde vine, unde aparține. Tocmai sâmbătă, când aveam examen aici, mă gândeam: Ce mă leagă de această școală? Probabil trecutul tatălui meu! Este și nu este școala mea! Am plecat de aici acum 18 ani, și spre norocul meu această perioadă a trecut și peste școală și peste mine. Da, timpul trece... dar rădăcinile oricum rămân!

Florentina Oltean este originară din localitatea Giula, Orașul Mic Românesc, fiica regretatului dascăl *Teodor*

Oltean, un om de cultură respectat de membrii comunității dar și de cei majoritari, care a călăuzit pașii a multor generații de elevi. Pe urmele tatălui său a călcat și fiica sa, *Florentina*, cea care a introdus predarea limbii italiene în orașul Giula. După absolvirea studiilor superioare din cadrul Universității din București, profilul Limba și Literatura Română – Limba și Literatura Italiană a revenit în orașul natal. La începutul carierei sale, *Florentina Oltean* a fost bibliotecar timp de trei ani de zile, după care, la inițiativa domnului director *Ioan Budai*, a venit la catedră, predând limba italiană.

Predarea limbii italiene, pasiunea sa pentru cariera de pedagog s-au concretizat în ocuparea locurilor de frunte la concursurile de nivel național ale elevilor săi, ducând fala școlii noastre și a micului orașel în toată țara. A organizat numeroase excursii în Italia pentru elevii de liceu încununate de programe atractive. Cu o atitudine serioasă față de cariera sa de profesor, doamna *Florentina* a ajuns să fie cea care se ocupă și de organizarea și desfășurarea atestatorilor lingvistice, având o experiență vastă în acest domeniu.

Un atestat lingvistic de tip ECL este structurat în două etape:

Scris – înțelegerea textului scris și înțelegerea textului audio.

Oral – interacționarea, dialogul în pereche și stimulul de exprimare a concepției pe baza unei fotografii.

– Care sunt sesiunile de atestare lingvistică?

– În ceea ce privește sesiunile de atestare lingvistică la Centrul ECL din Giula, în cazul limbilor mari (engleza, germana, maghiara) examenele se țin din două în două luni, iar cele de limbi mici (italiana, româna, spaniola) se țin de două ori pe an, în luna aprilie și decembrie.

– Unde și cum se pot face înscrierile?

– Înscrierea la un atestat lingvistic de tip ECL se poate face accesând site-ul: ecl.hu, unde se poate alege ca loc de examinare orașul Giula, Liceul Românesc „Nicolae Bălcescu”.

– Ce nivele de atestate se oferă?

– Prin acest tip de examen se poate obține atestat lingvistic de nivel A2, B1, B2 și C1.

– Certificatele la cât timp sunt emise?

– Certificatele lingvistice sunt emise în termen de o lună de zile de la susținerea examenului, perioadă în care toate lucrările, textele audio (întreg examenul probei orale), sunt trimise înapoi la centru pentru corectare.

Corina

În 17 februarie 1924 s-a născut bace Lică a Tâblii (Vasile Marc)

Un adevărat intelectual din Micherechi

Trebuie să crești mult intelectual pentru a înțelege propria-ți micime.

Valeriu Butulescu

Mama, mătușa Florică și nană Marișcă, soția lui bace Lică a Tâblii, erau bune prietene. Când se întâlneau nană Marișcă adesea le povestea despre anii petrecuți în capitala României, la București. Fiind toate trei femei tinere, pline de viață, se distrau și râdeau cu dulce când auzeau întâmplările lui nană Marișcă legate de o lume necunoscută lor. O ascultau cu gura căscată cum a trebuit să renunțe la unele lucruri ce îi caracteriza viața de până atunci, imediat după cum sosise la ambasada maghiară, unde soțul ei era numit secretar. Nană Marișcă era o frumusețe înăscută, modestia firi sale o făcea deosebită printre femei. Părul ei lung și bogat de o culoare ușor roșcată și-l purta de data aceasta mai scurt și coafat. La noi, în acele vremuri, femeile purtau păr lung prins în pup, iar în sat nu erau decât *borbili*, unde se duceau doar bărbații și copiii. Să te fardezi sau să-ți faci manichiura nici vorbă. Nană Marișcă a trebuit să-și schimbe modul de viață, conform modei cucoanelor din capitală și de la ambasadă. Aici participa la recepții unde întâlnea diferiți oameni veniți din lumea-ntreagă, se plimba pe bulevardele largi ale orașului răzîmându-se de brațul soțului său, ca mai apoi să intre pe la vreo cofetărie sau terasă să mănânce prăjituri. Se așezau mai apoi pe câte o bancă din parc, bucurându-se de razele soarelui primăvărat. Tot ce se întâmpla și se petrecea în această lume nouă celor trei prietene, li se părea ciudat dar în același timp și fascinant. Ce n-ar fi dat ca și ele, mama cu mătușa, să fi avut parte de așa ceva. Lor le-a rămas doar să viseze la o lume mai deosebită ca a lor.

Despre blândețea și zâmbetul cald al lui bace Lică ce să mai zic! Îl cunoșteam cu toții ca fiind un om super inteligent, cu un suflet bun și deschis spre lumea ce-l înconjură.

Odată când se afla, de exemplu, la Budapesta și lucra la Ministerul de Externe, tata cu câțiva colegi de-ai lui de la Institutul Pedagogic, s-au hărât să-i facă o vizită. Au ajuns la poarta ministerului și, naivi cum erau, au

crezut că o să poată intra fără nicio problemă în clădire, și vor putea sta de vorbă cu prietenul lor consătean. Da de unde! Clădirea era păzită de oameni ai securității care nu le-au dat voie să intre nici măcar în hol. Au fost totuși atât de amabili încât i-au trimis vorbă lui bace Lică să coboare că este așteptat la intrare de câțiva tineri. Cum a aflat de ei, bace Lică a venit și i-a condus apoi la el în birou, nu înainte să le fi arătat pe dinăuntru clădirea pompoasă unde lucra el.

Dar nu numai părinții mei au avut amintiri plăcute cu el, pe care ni le povesteau adesea, fiind foarte mândri de succesul prietenului lor, ci și eu îmi amintesc, printre altele, cu drag de o situație când eram prin clasa a cincea în școala generală din Micherechi. S-a întâmplat anume cu ocazia unui concurs Ki Mit Tud, am ales să recit o baladă scrisă de Arany János (Ráchel siralma) care s-a nimerit o alegere nu prea reușită pentru o asemenea întrunire, fiind prea tristă și prea lungă. Pe la mijlocul poeziei am observat că publicul se cam agită, pierzându-și încet interesul pentru cele auzite. Mă gândeam să mă opresc din a recita mai departe, când l-am observat pe bace Lică, care stătea în primul rând. Mă urmărea cu atenție și ochii lui i se umpluseră de lacrimi. Văzând emoția ce i-a stârnit balada, m-am decis să continui. Din acel moment pentru mine nu au mai existat ceilalți oameni din sală, eram doar noi doi: el și eu.

Fiind un intelectual adevărat, cred că primul din satul meu natal, a fost pentru mulți dintre noi un exemplu bun de urmat. Firea lui blândă, în ciuda faptului că posedea cunoștințe vaste, era foarte apropiat de săteni, motiv pentru care a decis să se întoarcă în sat și să le dea o mână de ajutor în efortul lor depus pentru o viață mai bună. Ba mai mult, ne-a lăsat ca moștenire o carte în care ne povestește deschis și sincer despre viața lui și despre lumea din vremurile acelea. O carte interesantă, pe care cu greu o lăsam din mână când începem s-o citim. Îmi mulțumim din suflet că a fost o stea călăuzitoare pentru generațiile de mai târziu. Să-i fie țărâna ușoară!

Dr. Ana Hoțopan

Vasile Marc: De la Micherechi până la Micherechi, fragment

Copilăria mi-am petrecut-o, mai ales, la bunicii din partea mamei, deoarece părinții mei lucrau la Vârșand, pe moșia lui Tisza, de primăvară până toamna târziu. Numai iarna stăteam împreună.

Cu ajutorul bunicii creșteam 20-30 de găște. Vara mă sculam cu noaptea în cap și mergeam cu găștele la păscut, iar atunci când vremea se încălzea, pe la orele 7-8, le aduceam acasă, sătule de mâncare. Bunica îi iubea mult pe părinții mei și-i compătinea pentru că trebuiau să lucreze atât de mult la străini. Bunica a mai avut trei copii dar aceștia lucrau pe pământul lor.

Săptămânal, de două trei ori, bunica pregătea mâncarea pentru părinții mei - o supă cu două-trei bucăți de carne. După ce terminam treaba cu găștele, eu și alți copii, duceam pe câmp la Vârșand mâncarea pentru părinți. Distanța până acolo era de 6-9 km, depindea de locul holdelor pe care secerau sau treierau. Duceam mâncarea cu multă plăcere, mai ales că deseori mai „gustam” din

ea, până ajungeam la destinație. Mai ales din carne mâncam! Părinții tare se bucurau când ajungeam la ei și ne spuneau că nu e nici un necaz că am mai „ciugulit” din carne, lor ajungându-le ceea ce le duceam. Le spuneam că iarna, la „cina porcului” ei mâncau mai multă carne. Tata îmi zicea, cu un zâmbet îngăduitor că atunci mâncau mai multă carne pentru că era frig, acum însă e cald, transpirau la munca câmpului, așa că acum apa era mai importantă decât carnea. Atunci îl credeam, dar mai târziu mi-am dat seama că nu era așa, că vina mare pentru că nu mâncau atâta carne, cât s-ar fi cuvenit după cât munceau, era boğătașul. (...)

Între timp am ajuns la Téli Gazdasági Iskola din Berettyóújfalu. (...) Lucrul acesta a produs o mare bucurie și emoție în familia noastră. (...) Cu toate încercările de a păstra secretul, a doua zi întregul sat știa totul. (...) Am încercat să arăt că dacă vroiam să urmez mai departe școala nu o făceam ca să devin un „domnișor”, un fecior „de

bani gata”, ci doar pentru că eram convins că satul nostru are nevoie de oameni cu pregătire profesională, de specialitate. (...)

După ce s-a împărțit prescură, preotul mi-a întins mâna și și-a exprimat bucuria că doresc să merg mai departe la școală. Mi-a atras atenția că va trebui să fiu - și în continuare - un bun cetățean, loial țării ungurești, dar să nu uit, niciodată, limba maternă și să o vorbesc cu cei care o cunosc, chiar dacă cei din jur se vor uita chiorăș la mine, la noi. I-am mulțumit pentru tot, adăugând că nici nu-mi pot imagina cum cei de vârsta mea ar putea să uite limba maternă, iar în ceea ce privește învățătura - cu toate că nu știam ce va trebui să studiez la noua școală - am promis că mă voi strădui să acumulez cât mai multe cunoștințe. (...)

După două zile, un grup de șapte inși s-au organizat împotriva mea. Ei spuneau că în această școală nu are ce căuta un român. Szabó Barnabás m-a întrebat dacă mă mai socotesc oláh. I-am răspuns că mă socotesc cetățean maghiar de naționalitate română. Atunci el a strigat: „Cine mănâncă pâine ungurească și se ține de român n-are loc în școala asta, dar nici în Ungaria!” Soós Lajos mi-a spus într-o românească stricată (de altfel nici ungurește nu vorbea prea bine) că cel mai bun lucru ar fi dacă mi-aș face bagajele și m-aș înapoia acasă, până nu pățesc ceva. Ajuns la căminul școlii, am început să-mi fac bagajele, gândindu-mă la ceea ce vor spune acasă. Nu mă interesa, în primul rând, părerea părinților, ci reacția străinilor, a dușmanilor. Mi-am amintit și de cele spuse de Aurel, cum că orice minune ține trei zile... Între timp au început să sosească colegii de cameră, printre ultimii ajungând Pallag Sanyi, care m-a întrebat de ce îmi fac bagajele. I-am povestit cele întâmplate, spunându-i că în asemenea condiții nu mai pot rămâne. El mi-a luat mâna și, supărat, mi-a spus că nu am voie să plec! (...) Sanyi mi-a spus că atunci îți cunoști adevărații prieteni, când ești la necaz.

Se renovează Domul Romano-Catolic de la Timișoara!

Trisecularul Dom Romano-Catolic din Piața Barocă a Timișoarei este în plin șantier de renovare, conservare și reabilitare interioară și exterioară, pentru a include obiectivul în circuitul turistic național și internațional al Capitalei Culturale Europene 2023, potrivit ADR Vest, care implementează proiectul cu finanțare europeană. Ultimele lucrări de reparații și renovări au avut loc aici în anii 1980.

Investiția de aproape 22 de milioane de lei, din care 21,3 milioane de lei reprezintă finanțare nerambursabilă, asigurată prin Regio-POR 2014–2020, a început în ianuarie 2019 și trebuie să se finalizeze la 1 iulie 2021, până acum fiind executat 55% din proiect. Episcopia Romano-Catolică de Timișoara dorea finalizarea lucrărilor în anul 2020, când a marcat 990 de ani de la înființarea Episcopiei Romano-Catolice de Cenad și 90 de ani de la înființarea Diecezei Romano-Catolice Timișoara.

După redeschidere, autoritățile locale și Episcopia Romano-Catolică de Timișoara estimează că peste 20.000 de pelerini vor trece anual pragul lăcașului declarat monument istoric categoria A. Directorul ADR Vest, Sorin Maxim, este convins că „edificiul de o valoare nemăsurată pentru comunitate, indiferent de confesiune, este un punct de atracție turistică, care va completa agenda culturală a orașului și a regiunii în anul Capitalei Culturale Europene”.

Directorul Cancelariei Diecezane a Episcopiei Romano-Catolice de Timișoara, Nicolae Lauș, declara la deschiderea șantierului că „oamenii au interesul de a vizita cripta bisericii. Avem și acum turiști care vor să viziteze doar cripta. Sunt mai mulți episcopi depuși în cripta de sub Dom, între care Augustin Pacha și Sebastian Krauter, dar și canonici, precum și arhiepiscopul Adalbert Boroș, care nu a fost episcop titular de Timișoara. (...) Partea artistică, pictura, se va restaura în totalitate, aducându-se la forma inițială din 1772”.

Potrivit episcopului romano-catolic de Timișoara, Martin Roos, edificiul construit pe piloni este una dintre cele mai sigure clădiri din oraș, în ciuda terenului mlăștinos. De asemenea, are o acustică foarte bună, aici înregistrându-se și în anii comunismului diferite piese muzicale de proveniență apuseană, mai ales austriacă.

În cele 39 de luni de derulare a proiectului cu finanțare europeană trebuie refăcute din temelii pardoselile catedralei și din criptă, lemnăria, instalațiile sanitare și electrice, se va introduce încălzire prin podele, vor fi schimbate băncile și fațada, vor fi montate sisteme antiefracție, antiincendiu și camere video de supraveghere.

Constantin Brâncuși (1876–1957)

Anul acesta, 2021, se împlinesc 145 de ani de la nașterea marelui sculptor român Constantin Brâncuși (19 februarie 1876).

Tot în acest an se împlinesc 84 de ani de când cel ce a fost numit „țărânu demurg” sau „profetul artei moderne”, a supravegheat personal, în anul 1937, lucrările de execuție și amplasarea a celor 47 componente ale Ansamblului monumental de la Târgu-Jiu: *Masa Tăcerii*, *Poarta Sărutului* și *Coloana fără sfârșit*, lucrări finalizate, inaugurate și sfințite în anul 1938 în prezența sa. Ansamblul monumental de la Târgu-Jiu rămâne cea mai valoroasă realizare a lui Brâncuși și cea mai profundă sinteză artistică sculpturală între spirit și materie, credință și artă, arhaic și modern, timp și veșnicie.

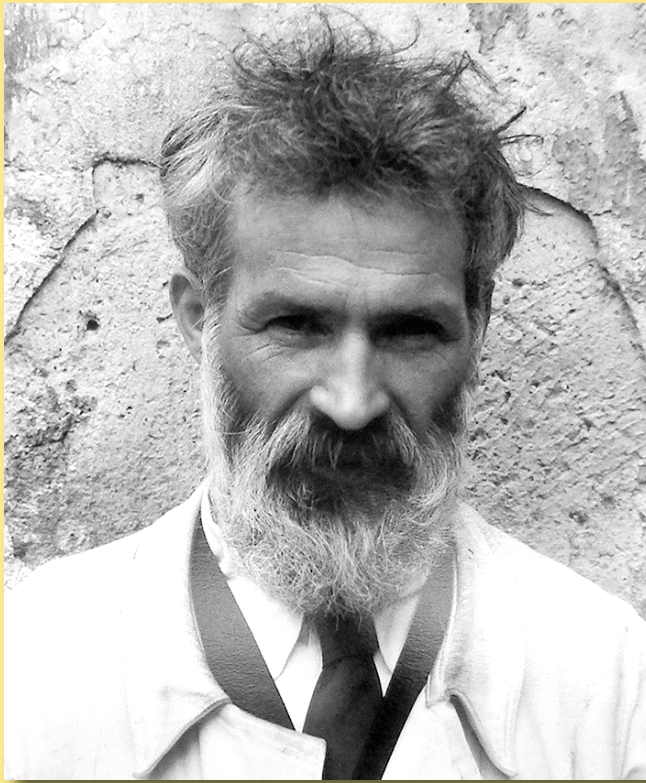
Se cuvine, deci, ca în acest an când comemorăm 145 de ani de la nașterea sa, ca tăcută trecere prin poarta iubirii eterne în lumina fără de sfârșit, să amintim cu recunoștință câteva date din viața sa pământească și să evidențiem prezența spiritualității creștin-ortodoxe în opera sa, mai ales că o parte din lucrările sale au fost comandate de către creștini ortodocși pentru a servi ca monumente funerare, ele devenind mai apoi capodopere ale sculpturii funerare a secolului al XX-lea.

Brâncuși s-a născut în satul Hobîța, la poalele Carpaților, sat de meșteșugari și cioplitori în lemn.

Se spune despre el că avea obiceiul să meargă adeseori la stână și să asculte poveștile ciobanilor despre fata săracă dispărută și intens căutată de iubit și adusă acasă de o pasăre. Această poveste l-a impresionat profund pe Brâncuși, rămânând obsedat pe parcursul vieții de această „pasăre măiestră”.

Mai apoi, a ajuns la Craiova intrând la Școala de Arte și Meserii, secția sculptură. După câțiva ani se înscrie la Școala de Arte Frumoase din București unde sub tutela dr. Gerota studiază mușchii trupului omenesc. După stagiul militar, merge în Italia la specializare, iar în anul 1904 se îndreaptă către Paris, unde se întâlnește cu marele sculptor *Auguste Rodin*, care în acea perioadă domina tendințele în sculptura mondială. La Paris, Brâncuși termină Școala Națională de Arte Frumoase, primele comenzi expunându-le în galeriile din Paris și București.

În anul 1907, începe să lucreze la „Rugăciune”, comandată de *Petru Stănescu* din Buzău. Ea reprezintă

înfățișarea concretă a unui sentiment universal: reculegerea și resemnarea în fața morții. Tot acum apare o altă lucrare „Sărutul” în memoria unei tinere rusoaise *Tania*, înmormântată în Cimitirul Montparnasse din Paris. „Sărutul” reprezintă ideea dualității care dă naștere vieții.

În 1909 apare: „Cumințenia pământului”, „Cap de femeie”, „Fântâna lui Narcis”. Urmează apoi „Prometeu”, „Capul”, „Muza adormită”. În 1912, a început să lucreze la „Măiastra” o pasăre fantastică din povești populare românești. „Măiastra” a inaugurat ciclul „Păsărilor” căruia sculptorul i-a consacrat 30 de ani din viața sa. Iată ce spunea Brâncuși referitor la aceste căutări laborioase: „Eu nu am căutat în toată viața mea, decât esența zborului! Zborul – ce fericire!”

În anul 1924, după 20 de ani, se întoarce în România, pentru a-și revedea țara, unde este primit cu entuziasm. Călătorește în India și Egipt, după care se întoarce în România pentru a onora o comandă a primului ministru de atunci al României, *Gheorghe Tătărescu*, originar din Oltenia, care i-a încredințat sarcina de a ridica la Târgu-Jiu: „Coloana fără sfârșit”, „Poarta sărutului” și „Masa tăcerii”, la rugămintea soției sale *Arethie Tătărescu*. Acest moment era închinat eroilor români ce s-au jertfit în Primul Război Mondial.

„Poarta sărutului” avea peste 5 metri înălțime, iar „Masa Tăcerii” se compunea din o lespede cu diametrul de 2,15 metri înconjurată de 12 scaune. „Coloana fără sfârșit”, a fost turnat la Turda fiind înaltă de 30 de metri, iar modulele au fost din Bronz.

După Războiul al Doilea Mondial, Brâncuși mai trăiește puțin. Moare în 16 martie 1957, la Paris, lăsând Franței atelierul cu toate operele care erau în el.

Așadar, Ansamblul monumental de la Târgu-Jiu, ridicat în anii 1937–1938 este, în primul rând, un memorial închinat eroilor români căzuți pe front, iar în al doilea rând, o sinteză a întregii opere artistice a lui Constantin Brâncuși, care omagiază prin ea însăși credința și arta populară românească.

Integrarea, armonioasă și bine gândită, în acest ansamblu monumental al Bisericii „Sfântii Apostoli Petru și Pavel”; construită între anii 1927 – 1937, „întru pomenirea eroilor morți pentru întregirea neamului”, are o semnificație fundamentală pentru că monumentul „Coloana fără sfârșit”, poate fi socotită „monument pentru cultul morților numai în corelație cu catedrala ortodoxă”.

Întreg Complexul de la Târgu-Jiu rămâne în defini-

tu simbol al comuniunii de iubire a celor vii de pe pământ cu cei trecuți la viața cerească veșnică și în același timp fiind „taină iubirii jertfelnice, a bucuriei pascale și a bucuriei eterne”.

Marele Constantin Brâncuși va dăinui pururea în inima celor care iubesc arta și pe Creator. Iată ce minunat spunea el despre minunea vieții: „Ce miracol este să trăiești! Oamenii nu își mai dau seama de aceste bucurii, pentru ca nu iubesc îndestul viața – și rosturile ei mari! Puțini înțeleg cu adevărat ce minune înseamnă Viața! E o minune că suntem purtați pe un glob-imens, care se învârteste de veacuri prin haos! Existența noastră însăși este plină de minuni: copacii; florile și frunzele și Cumințenia pământului!”

Bibliografie:

† Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române – *Brâncuși sculptor creștin ortodox*;

Petru Pandrea – *Amintiri și exegeze*, 1967, București.

Petru Pușcaș

